

«ΣΤΗ ΔΙΝΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ. ΚΟΜΜΑΤΑ, ΘΕΣΜΟΙ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΙΔΕΟΛΟΓΙΕΣ»

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΝΙΚΟΛΑΣ Ι. ΤΖΗΜΟΣ

Στις 14 και 15 Ιανουαρίου 2013, διεξήχθη το επιστημονικό συνέδριο «Στη δίνη της ελληνικής κρίσης. Κόμματα, θεσμοί, πολιτική, ιδεολογίες» του Κέντρου Πολιτικών Ερευνών του Παντείου Πανεπιστημίου, υπό τη διεύθυνση και επιστημονική επιμέλεια του καθηγητή Γιάννη Βούλγαρη. Με αφορμή την κρίση που αντιμετωπίζει η χώρα τα τελευταία χρόνια, επιχειρήθηκε μια πρώτη ανάλυση των επιπτώσεων της στο κομματικό και πολιτικό σύστημα, στο ιδεολογικοπολιτικό πλαίσιο και στη λειτουργία των θεσμών.

Στο συνέδριο συμμετείχαν αρκετοί νέοι αλλά και παλαιότεροι επιστήμονες από διάφορα γνωστικά πεδία, αλλά και επιστήμονες από πανεπιστήμια του εξωτερικού, γεγονός που επέτρεψε την ανάλυση σε ένα συγκριτικό πλαίσιο σχετικά με τις μεταβολές που επέφερε η οικονομικοπολιτική κρίση σε μακροσκοπικό επίπεδο στην κοινωνική και πολιτική σφαίρα.

Το συνέδριο οργανώθηκε γύρω από τέσσερις θεματικές:

- α) Το ελληνικό κομματικό σύστημα σε κρίση και μετασχηματισμό
- β) Η κρίση της πολιτικής σήμερα
- γ) Πολιτικό σύστημα και θεσμοί σε δοκιμασία, και τέλος

Ο Νικόλας Ι. Τζήμος είναι υποψήφιος διδάκτορας στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου και επιστημονικός συνεργάτης του Κέντρου Πολιτικών Ερευνών.

δ) *Ιδεολογικές εξελίξεις και συλλογικές παραστάσεις.*

Παρακάτω ακολουθεί μια σύνοψη των γενικών κατευθύνσεων των εισηγήσεων, των επιστημονικών συγκλίσεων ή αποκλίσεων.

Το ελληνικό κομματικό σύστημα σε κρίση και μετασχηματισμό

Στην «κεντρική» θεματική ενότητα του συνεδρίου, οι άξονες των αναλύσεων ήταν δύο: αφενός οι δράσεις και οι μετασχηματισμοί αυτών καθ' αυτών των κομματικών σχηματισμών και η μεταξύ τους αλληλεπίδραση (κομματικός ανταγωνισμός, νέα κόμματα, ρητορική) και αφετέρου η σχέση των πολιτών με τα κόμματα και το πολιτικό σύστημα (συσπειρώσεις, αποστοιχίσεις, κυνισμός, κρίση εμπιστοσύνης).

Σε ό,τι αφορά τον πρώτο άξονα, τονίστηκε το γεγονός ότι το ΠΑΣΟΚ βρίσκεται πλέον με απονομιμοποιημένους συμβολικούς και μειωμένους υλικούς πόρους προς διανομή στους ψηφοφόρους. Η αποσάθρωση των τοπικών δικτύων στελεχών και η διακοπή των πρακτικών αναδιανομής επέδρασε καταλυτικά στη φθορά του κόμματος. Καθίσταται σαφές ότι συνέπεια της κρίσης είναι και η διάρρηξη της σχέσης κόμματος-ψηφοφόρου, κυρίως γιατί το κόμμα δεν μπορεί να ανταποκριθεί πλέον στο ρόλο του ως βασικού τροφοδότη των ισχυρών ακόμη πελατειακών δικτύων (Δημήτριος Κοσμόπουλος, Université Paris Dauphine IX). Τη θέση του ΠΑΣΟΚ στον ρόλο κορμού της κεντροαριστεράς πήρε ο ΣΥΡΙΖΑ, απορροφώντας και το μεγαλύτερο μέρος των εκροών του. Αυτή η υποδοχή κατέστη εφικτή χάρις στη στρατηγική τοποθέτηση σε τρεις πολιτικούς κόμβους: μια συνεκτικότερη αφήγηση για την κρίση, τη διαμόρφωση ενός συγκρουσιακού ηγετικού προφίλ και τη συχνά λαϊκιστική πλαισίωση της κοινωνικής κινητοποίησης (Κατερίνα Λαμπρινού και Γιάννης Μπαλαμπανίδης, Πάντειο Πανεπιστήμιο).

Η αφήγηση αυτή (εξωγενής κρίση και καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων της χώρας εκτός του ευρωπαϊκού πλαισίου) συμβαδίζει με τη στάση αμφισβήτησης που τηρεί απέναντι στο ευρώ και τους ευρωπαϊκούς θεσμούς σημαντικό μέρος του πολιτικού προσωπικού του ΣΥΡΙΖΑ (Γιάννης Ανδρεάδης, ΑΠΘ / Ευτυχία Τεπέρογλου, MZES-Πανεπιστήμιο Mannheim).

Παραμένοντας στον χώρο της Αριστεράς, το ΚΚΕ, αντίθετα από τον ΣΥΡΙΖΑ, αντιμετώπισε πολλές δυσκολίες στην προσέγγιση των απευθυγραμμισμένων ψηφοφόρων λόγω του συγκεντρωτισμού και της οργανωτικής του δυσκαμψίας, της αδυναμίας πειστικής απάντησης στο ζήτημα της «κυβέρνησης της Αριστεράς» αλλά και της αποεδαφικοποίησης της οργάνωσής του, απότοκο της λειτουργίας του ως οιονεί ομάδας πίεσης (Κώστας Ελευθερίου, ΕΚΠΑ).

Περνώντας στον πόλο της (άκρας) Δεξιάς, καθώς η περίπτωση της Νέας Δημοκρατίας δεν μελετήθηκε στο πλαί-

σιο του συνεδρίου, η προσοχή των εισηγητών επικεντρώθηκε στην περίπτωση της Χρυσής Αυγής (ΧΑ). Πιο συγκεκριμένα, αναφέρθηκε ότι ενώ η πιθανότητα ψήφου προς τη ΧΑ στις δημοτικές εκλογές του 2010 συνδέεται έντονα με την «ορατότητα» της οργάνωσης, στις εκλογές του Ιουνίου του 2012, είχε πλέον κατακτήσει τη *θεματική αρμοδιότητα* και την οργανωτική ανάπτυξη (Βασιλική Γεωργιάδου, Πάντειο Πανεπιστήμιο / Λαμπρινή Ρόρη, Université Paris I-Panthéon Sorbonne).

Επίσης, μελετήθηκε η παρουσία της ΧΑ στο διαδίκτυο, ώστε να εκτιμηθεί το αποτύπωμά της στην πολιτική και πολιτισμική κουλτούρα (Κατερίνα Νούμτα, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας), ενώ η ένταξη των γυναικών στη ΧΑ συνδέθηκε με τη δημιουργία νέων προτύπων έμφυλων σχέσεων, που βασίζονται στην «κανονιστική βία», την παράδοση, το ιστορικό και το θρησκευτικό παρελθόν, και μεταφράζονται ως «σεξουαλική καθαρότητα» (Ευαγγελία Καλεράντε, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας).

Τέλος, για τον μικρότερο πόλο της άκρας Δεξιάς, επισημάνθηκαν οι στρατηγικές του ΛΑΟΣ, προκειμένου να περάσει από το περιθώριο στη συμμετοχή στην κυβέρνηση Παπαδήμου, καθώς και η πολιτική νομιμοποίηση της ΧΑ, μέσω της προώθησης συγκεκριμένης ατζέντας (Στάθης Τσιράς, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας).

Στον δεύτερο άξονα, ο πολιτικός κυνισμός και η κρίση νομιμοποίησης συνδέθηκαν με την κυβερνητική αναποτελεσματικότητα (Ελένη Σταθοπούλου, Πάντειο Πανεπιστήμιο), ενώ σε ό,τι αφορά τις ελληνικές πολιτικές ηγεσίες, τονίστηκε ότι υπήρξαν συναλλακτικές και συγκεντρωτικές, με μειωμένη εμπιστοσύνη και υπολειμματικές διαδικασίες λογοδοσίας προς τους πολίτες (Μάνος Παπάζογλου, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου). Στην ίδια κατεύθυνση, σημειώθηκε ότι σε ένα κλίμα συνεχώς μειούμενης εμπιστοσύνης προς τους πολιτικούς θεσμούς, αναπτύσσονται διαφοροποιημένοι τρόποι πολιτικής συμμετοχής —όπως αύξηση της πρόθεσης συμμετοχής σε νόμιμες διαδηλώσεις μεταξύ 2008 και 2010—, καθιστώντας την οικονομική και κομματική κρίση επαρκή αιτιολόγηση του φαινομένου (Γιάννος Κατσουρίδης, University of London και Πανεπιστήμιο Κύπρου).

Ακόμη, επιχειρήθηκε να ερμηνευτεί πώς επηρεάζονται οι αντιλήψεις για σημαντικούς πολιτικούς θεσμούς και για τον τρόπο διαχείρισης της πολύπλευρης οικονομικής κρίσης, με τη βοήθεια στοιχείων του Ευρωβαρόμετρου, από την επιρροή της κρίσης, τις ελληνικές ιδιαιτερότητες στον τομέα της πολιτικής κουλτούρας και τις συγκεκριμένες πολιτικές επιλογές (Κωνσταντίνος Μπίζας, University of Exeter).

Η σχέση των πολιτών με τα κόμματα και το κομματικό σύστημα αποτέλεσε μια δεύτερη ομάδα εισηγήσεων στο πλαίσιο του δεύτερου άξονα. Αναλυτικότερα, καταγράφηκαν σημαντικές μετατοπίσεις (πρώην) ταυτισμένων ψηφο-

φόρων με το ΠΑΣΟΚ και τη Νέα Δημοκρατία, στη βάση του τρίπτυχου Αφοσίωση – Διαφωνία – Αποχώρηση (Μεταξία Τριανταφύλλου, ΕΚΠΑ). Την εικόνα αποσάθρωσης κάθε έννοιας κομματικής ταύτισης συμπληρώνει το γεγονός ότι μονάχα το 35% των ψηφοφόρων των εκλογών του 2009 και των δύο αναμετρήσεων του 2012 ψήφισε το ίδιο κόμμα και τις τρεις φορές (Θεόδωρος Χατζηπαντελής, ΑΠΘ).

Οι «εκλογές-σεισμός» της 6ης Μαΐου 2012 θεωρήθηκαν αποτέλεσμα αποστοίχισης του εκλογικού σώματος, ρευστοποίησης του πολιτικού σκηνικού και πρωτοφανούς απονομιμοποίησης του πολιτικού συστήματος (Ευτυχία Τεπέρογλου / Μάνος Τσατσάνης, CIES-ISCTE-Lisbon University Institute). Προάγγελος αυτής της απονομιμοποίησης του πολιτικού συστήματος ήταν η εμφάνιση των «Αγανακτισμένων», οι οποίοι φαίνεται ότι αντιμετωπίζουν τη δημοκρατία ως ιδεατό πολιτικό καθεστώς – και το έλλειμμά της αποτελεί συνισταμένη της κρίσης νομιμοποίησης και της κρίσης εμπιστοσύνης προς το πολιτικό σύστημα (Βασιλική Γεωργιάδου, Αναστασία Καφέ και Κωστής Πιερίδης, Πάντειο Πανεπιστήμιο / Ρούλα Νέζη, ΕΚΠΑ).

Κλείνοντας την ενότητα αυτή, σημειώθηκε ότι στο νέο αυτό κλίμα η πολιτική ζήτηση καλύπτεται από τρεις ισαπέχοντες πόλους: τους κεντρώους ευρωπαϊστές, τους αριστερούς ριζοσπάστες και κρατιστές, και την πατριωτική Δεξιά, διαμορφώνοντας ένα σύστημα δύο αξόνων, όπου ο οριζόντιος άξονας αφορά την πολιτική τοποθέτηση (Αριστερά-Δεξιά) και ο κάθετος την εγγύτητα ή απόσταση από τον λαϊκισμό (Πάνος Σταθόπουλος, ΕΚΠΑ).

Η κρίση της πολιτικής σήμερα: η Ελλάδα σε συγκριτικό πλαίσιο

Στο μέρος αυτό σημειώθηκε ότι η οικονομική κρίση πρέπει να ειδωθεί ως σύμπτωμα αποτυχημένης διακυβέρνησης, με χαρακτηριστικότερα ελλείμματα στη λογοδοσία, την πολιτική συμμετοχή, την καταπολέμηση της διαφθοράς και την ελλιπή κοινωνική προστασία (Δημήτρης Σωτηρόπουλος, ΕΚΠΑ). Σύμπτωμα αυτής της αποτυχημένης διακυβέρνησης είναι και οι τεχνοκρατικές κυβερνητικές λύσεις σε Ελλάδα και Ιταλία (Σωτήρης Βανδώρος και Raffaele Borrecia, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου). Τέθηκε, επίσης, το ερώτημα κατά πόσο η συνεχής προσαρμογή που απαιτεί ο εξευρωπαϊσμός ενσωματώνεται από τους διαμορφωτές αποφάσεων (Χαράλαμπος Τσαρδανίδης, Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων).

Τονίστηκε ακόμη ότι η απονομιμοποίηση του ελληνικού κοινοβουλευτισμού αναδεικνύει το πρωτογενές δημοκρατικό έλλειμμα στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης (Ανθή Μαλκοπούλου, Πανεπιστήμιο της Γιαβάσκιουλα, Φινλανδία). Τέλος, έγινε μια αντιστοίχιση των αποτελεσμάτων των ουγγρικών και των ελληνικών δημοσιονομικών πολιτικών επιλογών: περικοπές

δαπανών που επέφεραν χρόνια ύφεση, η οποία μετεξελίχθηκε σε κρίση νομιμοποίησης του μοντέλου διακυβέρνησης (Νίκος Φωκάς, Πανεπιστήμιο Eotvos Lorand-Bουδαπέστη).

Πολιτικό σύστημα και θεσμοί σε δοκιμασία

Στην ενότητα αυτή, υποστηρίχθηκε ότι τα δύο Μνημόνια υπήρξαν, σε ό,τι αφορά το εργατικό δίκαιο και τις μισθολογικές απολαβές του κόσμου της μισθωτής εργασίας, το επιστέγασμα των προσπαθειών του ΣΕΒ να επιβάλει την ατζέντα του, ήδη από τα τέλη του 2000. Ωστόσο, η οικονομική κρίση ανέδειξε τις εσωτερικές εντάσεις μεταξύ των εργοδοτών, στη βάση του μεγέθους των επιχειρήσεων (Βάλια Αρανίτου, Πανεπιστήμιο Κρήτης). Στην ίδια θεματική εντάσσονται και δύο εισηγήσεις για τη δημόσια διοίκηση. Στην πρώτη τονίστηκε ότι οι πολιτικές γύρω από τη δημόσια διοίκηση που ασκήθηκαν μεταπολιτευτικά αφορούσαν τον εκδημοκρατισμό, τον εξευρωπαϊσμό και τον εκσυγχρονισμό της. Ωστόσο, η διαδικασία εκδημοκρατισμού άφησε βαθύτερα τα σημάδια της, καθώς προσέλαβε έντονα εξισωτικό χαρακτήρα και οδήγησε σε ακραία –πολλές φορές– πολιτικοποίησή της (Μαρία-Ηλιάνα Πραβίτα, ΕΚΠΑ). Επίσης, έγινε αναφορά στο πρόγραμμα διοικητικών μεταρρυθμίσεων και αποκρατικοποιήσεων ως αποτέλεσμα των δημοσιονομικών πιέσεων, καθώς και στα ζητήματα λογοδοσίας και πολιτικής νομιμοποίησης που άπτονται των προγραμμάτων αυτών (Μαντώ Λαμπροπούλου και Ανθή Καραγιάννη, ΕΚΠΑ).

Τέλος, βασικό πρόβλημα των πολιτικών διαχείρισης των απορριμμάτων στην Αττική αναδείχθηκαν τα πολύ μεγάλα προσδοκώμενα οφέλη από τη διαχείριση ενός τεράστιου όγκου σκουπιδιών και οι «not in my backyard» λογικές των πολιτών (Γιώργος Μπιθυμήτρης και Λουδοβίκος Κωτσονόπουλος, Πάντειο Πανεπιστήμιο).

Ιδεολογικές εξελίξεις και συλλογικές παραστάσεις

Τη δημιουργία ενός «νέου κοινωνικού ζητήματος» ανέδειξε ο Παναγής Παναγιωτόπουλος (ΕΚΠΑ), μιας αντιπαράθεσης κοινωνικών δυνάμεων βασισμένης σε νέες διαιρέσεις –εν πολλοίς *insiders* vs. *outsiders*– που απαιτούν ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο. Ένα νέο, καταναλωτικό συμβόλαιο προβάλλεται και από τις διαφημίσεις, καθώς δεν είναι πλέον επιθυμητή η επιστροφή στην προηγούμενη αχαλίνωτη κατανάλωση (Βασίλης Βαμβακάς, ΑΠΘ). Στον χώρο των ΜΜΕ, παρατηρείται μια κεντρική αφήγηση στην ειδησεογραφική ατζέντα, που προβάλλει πρωτίστως την άποψη της τρόικας και των ξένων αξιωματούχων (Γιάννης Τσίρμπας, ΕΚΠΑ).

Σε ζητήματα ταυτότητας αναφέρθηκαν οι υπόλοιποι ομιλητές. Την περίοδο της κρίσης αναπτύσσονται δύο βασικές προσλήψεις της πραγματικότητας: της «ξένης κατοχής» και η αντίθετή της, «μαζί τα φάγαμε». Ο κατασκευα-

σμένος εξωτερικός εκθρόνος και η θυματοποίηση συνυπάρχουν με την πλήρη απόδοση των ευθυνών στις εσωτερικές παθογένειες, με κοινό στοιχείο αναφοράς τον ελληνικό εξαιρετισμό (Τζένη Λιαλιούτη, ΑΠΘ). Μεταβολές στην ελληνική εθνική ταυτότητα, λόγω οξυμένων όψεων και ταχύτερων μορφοποιήσεων των υποβοσκουσών αντιλήψεων για το εθνικό και διεθνές επίπεδο, εντόπισε ο Θωμάς Γούμενος (Πάντειο Πανεπιστήμιο), ενώ ο Ανδρέας Πανταζόπουλος (ΑΠΘ) εντοπίζει τον «αριστερό εθνικολαϊκισμό» όχι μόνο στις κινητοποιήσεις της περιόδου, αλλά τόσο στη ρητορεία των κομμάτων όσο και στο διανοητικό επίπεδο.

Το συνέδριο έκλεισε με μια στρογγυλή τράπεζα, όπου συμμετείχαν οι Γιάννης Βούλγαρης, Χρυσάφης Ιορδάνογλου, Ηλίας Νικολακόπουλος, Βασίλης Παναγιωτόπουλος και Χρήστος Ροζάκης. Ο Γιάννης Βούλγαρης έκανε μια περιοδολόγηση της κρίσης, τονίζοντας ότι δεν ασκήθηκε νεοφιλελεύθερη πολιτική με στενούς όρους, καθώς το κράτος υπήρξε ο κεντρικός κρίκος στη διαδικασία ενσωμάτωσης της χώρας στον διεθνή καταμερισμό και ότι η σημερινή κρίση μπορεί να περιγραφεί ως κρίση κύρους και αποτελεσματικότητας του κράτους. Ο Χρυσάφης Ιορδάνογλου, με τη σειρά του, τοποθετήθηκε απέναντι στις δυνατότητες που μπορεί να εμπεριέχει η λύση του ελληνικού προβλήματος, εντάσσοντάς τες τόσο στην ελληνική όσο και στην ευρωπαϊκή τους διάσταση, σημειώνοντας ότι η ελληνική ελίτ πρέπει να ασχοληθεί μόνο με την ελληνική διάσταση της λύσης, για λόγους αξιοπιστίας και αποκλειστικής αρμοδιότητας.

Ο Ηλίας Νικολακόπουλος αναφέρθηκε στην πρωτεύουσα ανεπάρκεια του πολιτικού προσωπικού που διαχειρίστηκε τις τύχες της χώρας, την περίοδο 2007-2011, επισημαίνοντας την ύπαρξη δύο (γενεακά-ηλικιακά) Ελλάδων: αυτή των μέχρι τα 44 έτη και τους άνω των 45 ετών, καθώς και την αδυναμία γεφύρωσης του μεταξύ τους χάσματος. Ο Βασίλης Παναγιωτόπουλος στάθηκε στην αδυναμία του παγκόσμιου κεφαλαίου να χρηματοδοτήσει την ανάπτυξη και στον εκμηδενισμό του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (μηδενικοί εσωτερικοί δασμοί σε έναν κόσμο υψηλών δασμών) που επέφερε η απελευθέρωση του εμπορίου. Καμία από τις δύο πιθανές λύσεις σε εθνικό επίπεδο (μείωση των μισθών ή αύξηση της προστιθέμενης αξίας) δεν μπορούσε να υποστηρίξει το πελατειακό κράτος, επισημαίνοντας την ανάγκη προσαρμογής της ελληνικής οικονομίας στους ευρωπαϊκούς «καταναγκασμούς». Τέλος, ο Χρήστος Ροζάκης στάθηκε στα επαναλαμβανόμενα μοτίβα «κακώς κειμένων» ήδη από τη μετεπεναστατική περίοδο, με βασική ωστόσο την ευθύνη της χώρας για το πρόβλημα (πολιτικό προσωπικό, διοίκηση, κοινωνία). Παρ' όλα αυτά, σημαντικό ρόλο στην ανάλυσή του έχουν και οι αντιφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή, η προσδοκία εμβάθυνσης και η προσδοκία διεύρυνσης που καταλάμβανε όλο και περισσότερο έδαφος εις βάρος της πρώτης, ενισχύοντας τους διακυβερνητικούς θεσμούς και μειώνοντας την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών-μελών.

Μαρία Πουρνάρη

εκδόσεις νήσος

Επιστημική δικαιολόγηση Μια γνωσιοθεωρητική προσέγγιση

Για ποιους λόγους αναζητούμε τη γνώση; Τι είναι αυτό που διαφοροποιεί τη γνώση μας για κάτι από την αληθή πεποίθησή μας γι' αυτό; Πώς δικαιολογούμε γιατί πιστεύουμε σε κάτι και όχι σε κάτι άλλο;

Η παρούσα εργασία στοχεύει στη διερεύνηση ζητημάτων που αφορούν την *επιστημική δικαιολόγηση* των πεποιθήσεων στο πλαίσιο της αναλυτικής επιστημολογίας. Η παραδοσιακή γνωσιοθεωρία επιχειρεί την εννοιολογική ανάλυση της φύσης της γνώσης ως αληθούς και δικαιολογημένης πεποίθησης. Πώς επιχειρεί η σύγχρονη γνωσιοθεωρία να αποφύγει το μύθο του θεμελίου, την αποκλειστικότητα του κριτηρίου της συνοχής ή το σχετικισμό του πλαισίου; Η θέση της έρευνας αυτής είναι ότι η κεντρική ιδέα ενός κανονιστικού ορισμού για την *επιστημική δικαιολόγηση* δεν μπορεί παρά να συναρτάται με το πρόβλημα του *Μένωνος*, καθώς και με την επιστημική αξία της *αλήθειας*, η οποία συνιστά την κύρια *ρυθμιστική αρχή* και το *τέλος* του δικαιολογητικού εγχειρήματος της γνώσης.